

katedra

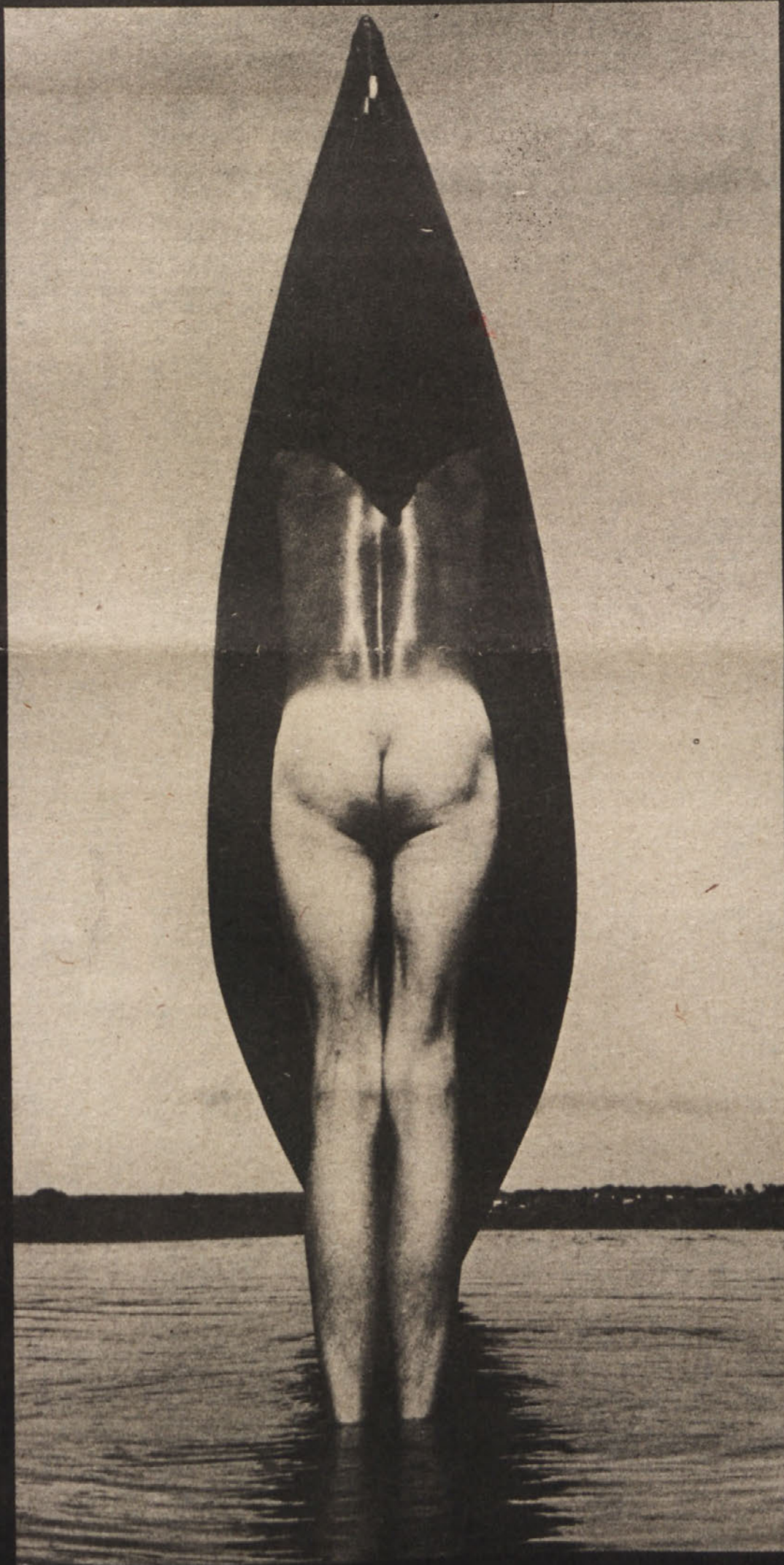
YU ISSN 0022/9296

20. 6. 1980

LETNIK XX

ST. 6

CENA 5 DIN

ZA MARKSISTIČNO UNIVERZO

MATJAŽ MULEJ

Velika večina študentov pa tudi del pedagoških delavcev na naši univerzi nista seznanjena s kriteriji, s katerimi naj bi ocenjevali marksistično usmerjenost in utemeljenost pedagoškega procesa, programov in študijskih gradiv niti načelno, kaj šele konkretno. Zato smo prav tej problematiki posvetili pozornost pri marčni okrogli mizi na Katedri.

Nekateri udeleženci so za razpravo pripravili gradivo ali pa po razpravi zapisali svoje zaključke, ki jih objavljamo skoraj v celoti. Iz magnetograma z razprave smo zaradi prevelike količine gradiva strnili bistvenjša razmišljanja v mozaik, pa ne po vrstnem redu, kakor je potekal pogovor pri okrogli mizi, pač pa glede na posameznikove prispevke k tej temi. Ti prispevki se dopolnjujejo, zato bralcu priporočamo, da jih v celoti prebere.

Zapis je omejen le na zgoraj omenjeno temo. Diskusijo o anketah za ocenjevanje pedagoškega procesa in pedagoških delavcev smo v zapisu izpustili, ker menimo, da je bila za objavo pomanjkljiva.

Za konec smo objavili v strnjeni obliki kriterije idejnosti pedagoškega procesa ter kritiko razprave.

ZINKA KOLARIČ

Lotiti se tega problema v smeri iskanja kriterijev za ocenjevanje pedagoškega procesa je odvečen napor. Te kriterije namreč imamo in jih tudi poznamo:

1. Aktivnost-kritičnost-kreativnost,
2. celovitost-povezanost-razvojnost (zgodovinskost, dinamičnost),
3. humanizem-subjekt.

Vse navedene kategorije poznamo, še več, vse imajo status splošno priznanih družbenih vrednot v okviru naše družbene stvarnosti. Vse navedene kategorije pa imajo tudi svoje nasprotne pole: aktivnost: pasivnost, subjekt: objekt itn. Zgoraj postavljenega problema se moramo lotiti v smeri zmanjševanja nasprotij med različnimi poli teh kategorij, v smeri vzpostavljanja enotnosti, ki pa spet ni stanje, ampak gibanje, terja torej neprestani napor.

Drugače povedano: prizadevati si moramo za realizacijo zgoraj navedenih vrednot, za ravnanje/obnašanje v skladu z vrednotami, zato, da bi (zavestne) vrednote imele tudi svoje empirične korelate.

Ni pretirano, če ocenimo, da so bile dosegarja tovrstna prizadevanja tako v okviru šole (univerze) kot v celotni družbi usmerjena predvsem k formalno-organizacijskemu oz. normativnemu vidiku (samoupravljanja).

Drugače povedano: samoupravljanje na šolah z zahtevami po enakopravnem sodelovanju študentov v pedagoškem procesu (subjekt in ne objekt pedagoškega procesa), ki seveda predpostavlja njihovo aktivno, kritično kreativno vedenje (linija "najmanjšega napora" je v tem okviru popoln anahronizem) in celovit, povezan, dinamičen pedagoško-vzgojni pristop učiteljev, je bilo uvedeno s (pravno) normo.

Norma lahko inicira nove vrednote, lahko deklarira in formulira nove kriterije akcije/ravnanja. S tem, ko kontrolira zunanje obnašanje, pa norma lahko vpliva tudi na spremembo vrednot in stališč — ljudje radi racionaliziramo tisto, kar moramo storiti.

Vendar pa, da bo norma postala vrednota in tedaj oblika motivacije za ravnanje/obnašanje, mora biti internalizirana (postati mora sestavni del mojega jaza). Sam proces internalizacije pa je mediran skozi socialno prakso — respondent namreč konfrontira normo z realiteto in rezultat tega je njegova vrednota, v skladu s katero tudi ravna.

Družbena praksa pa je medirana z distribucijo družbene moči. Ugotovitev, da obstaja tudi v šolskih okvirih precejšnje razhajanje med normativno, ki je demokratična, in stvarno, ki je oligarhična — distribucijo družbene moči, ni nova niti pretirana. V naših okvirih ji bistveno botruje ekonomizirano pedagoškega procesa, ki seveda ni nič manjše zlo kot je "ljublanski akademizem".

V takšni situaciji pa omenjene vrednote ne morejo biti internalizirane oz. so internalizirane devirano, tako pri učiteljih kot študentih.

Pogoj za vzpostavljanje enotnosti med nasprotji (aktivno-pasivno, kritično-apologetsko, statično-dinamično, subjekt-objekt) je torej dejanska internalizacija omenjenih, v normativni obliki sicer realiziranih vrednot oz. percepcija določenih šans, da se da bariere, ki nasprotujejo realizaciji vrednot, premagati.

Če to operacionaliziramo in poenostavimo: omenjene vrednote bodo internalizirane in tako motivacija za ravnanje, ko bodo učitelji ugotovili, da študentje "zapuščajo linijo najmanjšega napora" in ko bodo študentje ugotovili, da učitelji nastopajo le s pozicij tiste avtoritete, ki temelji na zunanji in njihovih človeških vrlinah, in nobene druge.

Seveda pa tudi internalizirane vrednote, ki so sestavni del mojega jaza, niso same po sebi nobeno zagotovilo, da bom v skladu z njimi tudi ravnal. Ravnanje/obnašanje seveda ni enostavna funkcija vrednot! Je — kot že rečeno — rezultat interakcije med posameznikom/osebnostjo in okoljem.

Tako dostikrat prihaja do diskrepance med vrednotami in ravnanjem, naše vrednote so en, obnašanje, ravnanje pa drugo.

Vprašanje je seveda, ali gre tukaj za zavestno dvojnost, za vzdrževanje vrednot, za katere vemo, da jih ne moremo realizirati (objektivni zunanji pogoji nam to preprečujejo), ali pa je ta diskrepanca (med vrednotami in ravnanjem) nastala nekako nekontrolirano, mimo naše volje.

Če bi se razcepa med vrednotami in obnašanjem zavedali, bi po načelu kognitivne disonance težili ali h korigiranju vrednot ali h korigiranju dejavnosti.

Najbrž je nesporno dejstvo, da marksizem ni samo nauk o družbi, ampak je še veliko več, predvsem filozofska posplošitev spoznanj iz vsakdanje življenjske prakse, da je potrebno zavestno in ustvarjalno človeško dejavnostjo omogočati, da vedno znova nastajajo okoliščine, v katerih se bo lahko prebilo na površje tisto, kar bo omogočalo večini človeštva boljše in bolj človeško, tj. ustvarjalno in svobodno življenje.

Najbrž se marksizem kot ekonomska veda razlikuje od meščanskih predvsem v tem, da upošteva spoznanje iz človeške prakse, da je gospodarska dejavnost v bistvu namenjena človeku, ne zbiranju bogastva v skrinje (na katerih v stilu starih pravljic sedijo kače, da se jim ljudje ne bi upali približati).

Najbrž se marksizem kot sociologija razlikuje od meščanskih predvsem v tem, da vidi splošno bistvo človeka v njegovi ustvarjalni sposobnosti spreminjati svet in sebe v njem, ne le pojasnjevati obstoječe (= dane = pozitivne = nespremenljive) značilnosti.

Najbrž se marksizem kot metoda razlikuje od meščanskih predvsem v tem, da ustvarja in uporablja metode, ki so izvedene iz vsakdanjih izkušenj človeštva (= materialistične), kažejo pa predvsem dejstvo, kako se v svetu neprestano bolj ali manj vse spreminja pod medsebojnim vplivom pojavov v naravi sami (= dialektičnost).

Najbrž se marksizem kot logika razlikuje od meščanskih predvsem v tem, da posplošuje spoznanje iz izkušenj človeštva, da ima vsaka medalja (vsaj) dve plati, ki sta obe resnični in se prepletata in samo skupno sestavljata to medaljo.

Ce bi si postavil izhodišče na osnovi tako skiciranih tez, bi prišel v nadaljnjem razmišljanju (za katerega tukaj ni ne časa ne prostora za zapis) do nekako naslednjih sklepov:

1. Jasno je, da marksistične usmerjenosti ne more študentu dati samo predmet osnovne marksizma in podobni predmeti, ki neposredno pojasnjuje marksistično teoretično misel in jo razvijajo dalje. Premalo jih je v večini študijskih programov, ki se nujno usmerjajo v ožje strokovno znanje, ki ga bo diplomant uporabljal pri pretežni večini svojega strokovnega dela. Vendar pa bo pri njem nujno sodeloval z ljudmi in delal v korist (ali škodo, kakor kdaj) ljudi.

2. Teoretična misel je potrebna, vendar je vsaj enako potrebna tudi misel, kako jo praktično uporabimo pri strokovnem delu. To pomeni, da pri ožje strokovno usmerjenih predmetih ne sme obstajati potreba povedati, kaj je o tej stroki morda rekel Marx ipd., ampak v potek pouka vgraditi (praktično in s primeri podprto) pridobivanje sposobnosti:

— upoštevanje človeka (kot sestavino narave, njeno najbolj samostojno, ustvarjalno in uničevalno sestavino) in družbo (kot nekaj, kar sestavljajo ljudje s svojimi odnosi in skupnim delom svojih interesov, ne pa "sistem", "partija", "država", "cerkev" ali kaj drugega, ki ne izraža skupnega dela interesov bistvene večine, ampak le delčka ljudi) in resnični (= družbeno dolgoročni) interes proletariata,

— biti ustvarjalni, usmerjeni k novemu in k napredku, pa tudi pri volji spodbujati ustvarjalnost, ne le ostajanje pri starem in rutino (kjer ne izhaja iz vrhunca doslej doseženih spoznanj),

— povezovati z ustvarjalnostjo svobodo, opredeljeno kot spoznano nujnost (= razumevanje naravnih, tehničnih in družbenih zakonitosti in sposobnost, da jih uporabi v praksi), ne pa kot pravico do samovoljnosti in manipulacije, — obravnavati pojave celovito, ne le enostransko, torej obenem sistemsko (= široko, z več vidikov), sistematično (= podrobno in pregledno) in materialistično dialektično (= z upoštevanjem geneze, razvojnosti in soodvisnosti navidezne in po delu značilnosti med seboj nasprotnih pojavov in značilnosti), ne iztrgano iz okolja,

— upoštevati, da samo kritičnost in samokritičnost (povezana z ustvarjalnostjo) odpirata pot k novim mislim in rezultatom, ne pa zadovoljnost, samozadovoljnost in rutinska apatičnost.

Najbrž je take pogoje mogoče uresničiti tudi pri knjigovodstvu, strojnih elementih, histologiji itd., če je izpolnjen pogoj, da smo njih upoštevanje zavestno vgradili v potek pedagoškega (in raziskovalnega) procesa.

FRANCI PIVEC

Vse razprave, podobne današnji, se navadno zataknejo že na samem začetku, ko je treba nekoliko konkretnije nakazati, kaj pravzaprav mislimo z marksistično usmerjenostjo in utemeljenostjo študijskega procesa, programov in študijskih gradiv. Zagate so še posebno očitne, ko začenjamo takšna vprašanja v okviru naravoslovja in tehnike. To me ne preseneča, ker določene težave sledijo že iz same geneze marksizma. Nobenega dvoma namreč ni, da so klasični marksizma pri razvijanju svojih koncepcij neprimerno pogosteje segali v materijo zgodovinskega razvoja družbe kot pa v analizo strukture narave in tehnike. Zakaj je tako, je posebno vprašanje, ki mu v našem pogovoru ne moremo posvetiti zadostne pozornosti. Dejstvo je, da danes pri kritičnem preverjanju idejne zasnovanosti družboslovnih ved ne bi smeli imeti težav, saj ga še vedno povsem zadovoljivo omogoča konfrontacija

z Marxovimi spisi. Le-ti so, kljub reaktivni starosti, še vedno primerni, da na njihovi osnovi aktualnost svoje filozofije ugotovljamo z merilom Marxove filozofije, svoje sociologije z Marxovo sociologijo, svoje ekonomije z Marxovo ekonomijo itd. Ne rečem, da to tudi v resnici in z veseljem delamo, lahko pa bi, in pri tem sprenevanje ni možno. Lahko se zatekamo le v ignoranco, in to mnogi tudi počno, pri čemer si besedo "ignorant", da je ironija popolna, razlagajo kot znanstveno kvalifikacijo.

Z uveljavljanjem takšnega postopka na področju naravoslovja in tehnike pa so že od samega začetka določene težave. V zgodovini marxizma še vedno niso usklajene ocene o tem, kako ovrednotiti zadevne Engelseve (dialektika narave) ali Leninove (Materializem in empiriokriticizem) poizkuse. Ni razhajanj o tem, da so ti teksti v času svojega nastanka odigrali odločilno pozitivno funkcijo, vendar v današnji fiziki, biologiji, kemiji itd. — niso uporabni na enak način kot klasični družboslovni spisi na svojem področju.

Morda je ta raznolika izkušnja marksizma v njegovem klasičnem obdobju kriva potenciranih težav, ki jih imamo pri analizi idejne zasnovanosti naravoslovja in tehnike? Nekoliko manj nerodno nam bo, če to vemo.

Skupna nam je misel, da nobena vsebinska preobrazba študijskega procesa ni možna, če si bistveno ne spremenimo odnosi v izobraževanju in če se bistveno ne spremenijo položaj izobraževanja v združenem delu. Izpopolnitve v tehniki poučevanja, pisanju skript ipd. same ne bodo prinesle bistvenih sprememb.

Kaže, da se nagibamo k temu, da bi celotno vprašanje marksistične idejnosti študija poistovetili z odnosom med učiteljem in študentom. To je pomemben korak h konkretizaciji problema. Vendar pa nas lahko ob nepazljivosti tak postopek zavede v napake, podobne tistim, ko ves problem socializma strnemo na žensko vprašanje in podobno. Lahko imamo opraviti z zelo pomembnimi faktorji ali značilnimi indikatorji, vendar celota problema na ta način ni nikoli zajeta. Rekel bi zato, da se temeljne zmote v vsebini in pristupu znotraj izobraževanja sicer zelo jasno zrcalijo prav v odnosu med učiteljem in študentom, vendar pa ta odnos — kakršen je že — ni vzrok teh zmot!

Premislek me vodi k bolj elementarnim pojasnilom. Izvimi človekov praktični in intelektualni interes je samoohranitev, je razkritje uganke o lastnem življenju. Spočetka se to vprašanje postavlja kot enovito: kozmologija in antropologija obenem. V uganke človeka zliva ves svet, celotno vesolje in tudi vsa konkretnost posameznikove usode. Okoli tega jedra se nato prično zbirati izkušnje in spoznanja, ki se — za en človekov razum čezmerno nakopičena — razdele na vedenja o človekovem naravnem bistvu in vedenja o človekovem družbenem bistvu.

To pa je še začetak členitev, ki so nato iz stoletja v stoletje pogostejše in nadrobnejše. Videz je, da take izhajajo iz same zakonitosti človekovega boja za obstanek. Zato tudi ne moremo kaj drugega kot sprejeti neznanstvo razvejane pahiljače sodobne znanosti, v kateri "levica ne ve več, kar dela desnica". In potem ne moremo kaj drugega kot sprejeti tudi dejstva, da ob naglem naraščanju sodobne znanosti ni več časa za spraševanje "od kod in kam", pač pa je treba storiti vse, da ostaneš na površju. Kaj nam bo torej diskusija o idejnosti?

V marksistični optiki pa slika sodobne znanosti ne spominja na bohotno drevo, ki steza svoje vse gostejše veje... kam? V višave? K bogu? V praznino? Pri Marxu je cela prispevka o znanosti obrnjena in sploh ne gre za krošnjo, ampak za korenine. Znanstveno prodiranje naprej je torej vedno globlje seganje nazaj k prepoznavanju bistva človeka. Znanstvenik ni nekje na vrhu, že skoraj v božanskih sferah spoznanja. Če je pravi znanstvenik, je pri koreninah spoznanja. In zakaj je tam? Da po svoje pripomore k zagotavljanju življenjskih sokov za obstoj človeka.

Ta človek pa ni abstraktni človek. To je človek naše družbe, s problemi, ki mu jih zadaja čas, v katerem živi. Zame je ves problem idejnosti v tem, kako se delo strokovnjaka, kako se sokovi, do katerih prihaja, pretakajo v razrešitev zgodovinskih problemov konkretnega človeka, konkretnega človeštva. Ob tem je pa jasno, da je razrešitev teh problemov v sedanjih dobi še vedno odločilno odvisna od izida razrednega konflikta, od zmage delavskega razreda.

V tem razpletanju in povezovanju zgodovinskih pogojenosti se nam, učiteljem in študentom, niti nekatere potrgajo. Ni, da bi iskali preveč zavite izgovore: krivo je neznanje in duhovna lenoba. Mariborska univerza v tem pogledu ni pač nobena izjema, kar pa je seveda slaba tolažba. Jaz pa sem hotel le prispevati k nelagodnim občutkom, ki jih v zvezi z marksizmom tako umetelno odganjamo z narejeno iskrenostjo, da smo vendar vsi za, toda imamo še vrsto drugih opravkov, za katere nas družba plačuje.

Pri identifikaciji marksistične idejnosti je bistven razvojno-zgodovinski vidik. Sploh ne gre za nič drugega kot za to, koliko se posamična stroka vključuje v enotno kritično zavest zgodovine. Marx bi tukaj omenil svojo "eno in edino" znanost — zgodovino. To Marxovo koncepcijo bi danes hoteli spodriniti z idejno nevtralnno "interdisciplinarnostjo", s katero se ustvarja varljiv vtis, da v osnovi vsi tako in tako hočemo isto in mislimo isto, le da nam manjka nekaj genialnih modelov medsebojnega prekupčevanja z idejami. Nponuda takih modelov je danes naravnost veličastna in navadnega človeka je naravnost groza, ko z njihovo pomočjo spozna, kolikšne usodne logične vogle je v svojem vsakdanjem življenju reševal, ne da bi se tega sploh zavedal. Take vrste pobesnelost je poznal že dobri stari Hegel, ki ji je dal tudi ime "delirium logicus". Vemo tudi za zdravilo: od Hegla dalje se logika prelje v zgodovino. Danes ponujati alternativo zgodovinskega ali logičnega koncepta pomeni pač ostajanje na predheglovski stopnji.

Vsaka posplošitev, kategorija, pojem v katerikoli stroki terja od Hegla dalje svojo zgodovinsko pojasnitev. V knjigovodski stroki npr. gre za najbolj "čisto" logiko, ki pa je bila za delavski razred vedno zelo zanimiva, pa ne, ker bi pogrešali duhovne telovadbe... V knjigovodski logiko se je neverjetno iznajdljivo preoblekel zgodovinski interes izkoriščevalskega razreda. "Logično" knjigovodstvo je torej vendarle samo "zgodovinsko" knjigovodstvo.

Vsega tega pa ni mogoče razkriti, dokler se neka stroka giblje le po površju problemov in je znanstvenost njenih spoznanj vprašljiva. Šele v bližini bistva problema, v bližini znanstvene resnice se razkrije, da sta logika in zgodovina eno in isto. Marksizem je torej v prvi vrsti zainteresiran za resnično znanost in z njo tudi ni nikoli prihajal v nasprotje. Stalne in nepremagljive težave s svojim odnosom do marksizma ima presežena "znanost", "kvazi-znanost". Nosilci take znanosti stalno zahtevajo, naj jim kdo pove, kje morajo dodati marksizem.

Znanosti se gotovo ne smejo spremeniti v historicizme, saj bi to pomenilo nedopustno potrato časa. Spet pa se moramo vprašati, od kod se je vzel poudarjen formalizem v sodobni znanosti — tako naravoslovni kot družboslovni. Samo iskanje resnice ga ne opravičuje, pač pa je ideološko, razredno pogojen. Formalizem ni nastal iz želje ljudi, da bi se v čim krajšem času čimveč naučili, ampak izražča iz protislovne ambicije kapitala: na eni strani je treba človeka usposobiti, da bo učinkovit v produciranju profila, obenem pa ga je treba onesposobiti, da bi sam razpolagal s produciranimi vrednostmi. Prav zato mu je potrebno spodrežati zgodovinsko razumevanje, ki da je nepotrebna obremenitev, zavira strokovno specializacijo itd. Sicer pa delo na tekočem traku predpostavlja logiko, ki je sprta z zgodovino.

Kdaj je naše znanje marksistično usmerjeno? Ko se zavedamo, da se naša podoba sveta navezuje na podobe sveta drugih ljudi, s katerimi moramo vzpostaviti ustvarjalni odnos, razbrati vidik totalitete in na ta način premagati meje duhovnega provincializma. Ko se zavemo zgodovine naših pojmov, dialektične geneze našega mišljenja in praktičnega delovanja in se na ta način ogradimo proti vsaki metafiziki religiozne ali znanstvene "razodetja". Ko dojamemo, da je od vsega znanja najpomembnejša konceptualna inovacija, sposobnost in

ZA MARKSISTIČNO UNIVERZO

ogum preurediti dejstva na izviren-revolucionaren način. In končno, ko vemo, da se naše znanje in na njem temelječe delovanje vključuje v humanistični tok osvobodilnega boja, iz česar sledijo velike odgovornosti posebej v boju za osvoboditev eksploativnega delavskega razreda. Vse to skupaj je marksistična usmeritev in jasno je, da se ne nanaša zgolj na en predmet, pa tudi ne zgolj na „šolanje“.

Napačno bi bilo študentsko populacijo obravnavati kot v vseh ozirih homogeno skupnost. Tudi predpostavka, da so vsi interesi, ki so pojavijo pri študentih, že sami po sebi napredni, je zgrešena. Študentje so notranje prav tako diferencirani kot družba nasploh, in tega se je treba v polni meri zavedati, sicer hitro zapademo v nekritični radikalizem in sektaštvo. Zato pa je še toliko pomembnejše vprašanje, na kateri točki je treba začeti proces diferenciacije v visokem šolstvu, da bi nas ta proces pripeljal do najbolj realne slike teženj in interesov tako med učitelji kot med študenti. Sam menim, da je ta točka visokošolski izpit. V njegovi senci se odvija vse življenje na univerzi in se oblikujejo vsi medčloveški odnosi. Izpit je kratkomalesna resnica univerze. Lahko se lotimo vseh mogočih reform, toda dokler izpitna situacija ostaja fevdalna situacija, bodo vsi novi odnosi zgolj papirnate narave. Izpitna situacija je tudi izrazito nesamoupravna situacija. In še enkrat ponovim: v senci izpita se odvija vse življenje na visokoškolskem zavodu! Potrebna nam je realnejša, bolj poštena in bolj humana verifikacija znanja, ki bo bolj nesporno in na evidentnejši delovni osnovi ločila znanje od neznanja, delovitost od špekulacije, zrelo odgovornost od infantilnega igračkjanja, družbeno angažiranost od privatizma itd. Večina bo pomislila, da je napad na izpit napad na profesorje. V mnogih primerih je, toda v mnogih primerih je to tudi napad na študente — tiste, ki jih od vsega študija zanima le status diplomanta, in tiste, ki si na vse načine dvomljivo lajšajo pot k „znanju“, tudi tako, da odkupujejo testne vprašalnike ali da najemajo prijatelje za opravljanje pisarnih izpitov. Zato mislim, da bi akcija za odpravo izpitov lahko predstavljala tisto točko, na kateri bi se razkrila realna slika interesov na univerzi.

Menim, da je res nekaj na tem, da se v Mariboru ni uspel razviti akademizem v svojem pozitivnem smislu. Na kakšen akademizem mislim? V pravi akademski diskusiji velja avtoriteta argumenta. Tudi če ga prispeva študent prvega letnika, je to enako spoštovano mnenje, kot če ga izreče emeritirani profesor. Študentski članek se prebere z enako pozornostjo kot učiteljev in o njem gre beseda pri predavanjih in učitelj se bo čutil dolžnega, da se do njega v seminarju opredeli. (Konec koncev sta kolega.) Mnoge mlade ljudi je takšen odnos stimuliral k pomembnim dejanjem, jih usmeril na njihovo življenjsko pot. Večina pomembnejših slovenskih intelektualcev v svojih življenjskih omenja takšne epizode.

V Mariboru pa je tega bolj malo in mnogi argumenti so diskvalificirani preprosto s tem, ker so študentski. Nekateri učitelji mislijo, da bodo na ta način dlje ostali pametni. To ni prav nič akademsko, prej fumansko.

Doslej smo opozarjali na študij kot celoto in mu očitali mnoge bistvene pomanjkljivosti. To bi si lahko kdo razlagal tudi kot prikrivanje resnice o „temeljnih marksizmu“. Prav zato moramo podčrtati, da vse kritike še celo veljajo za ta predmet in da nas sama vsebina tega predmeta, bolj kot katerega koli drugega, silijo h korenitim spremembam. Opozorili pa smo na večdimensionalnost te preobrazbe, ki ne more teči mimo splošnih odnosov v visokem šolstvu. In povejmo še to, da je tu in tam čutili tudi odkrito nenaklonjenost temu predmetu, kar dodatno otežuje njegovo preobrazbo.

LJUBO ČREPINŠEK

Razvojna pot je potrebna v vsakem predmetu. Ponemoglo tega na naših šolah ni, ker pri nekaterih predmetih preveč hitimo ter želimo le končni učinek. Razvojna pot je tista, ki vnaša dialektiko, ker je v neposredni povezavi z naravo, z družbo. Mi pa se postavimo v neko pozicijo, ko je ogromno ljudi nekaj gradilo, ko ne vidimo vseh povezav, ki so vgrajene, in pridemo v neko abstraktno strukturo, s katero potem posredujemo naprej, celo na področjih, za katera sploh ne veljajo. Vidimo, da je ta zgodovinska, razvojna pot skupna tako naravoslovcu kot družboslovcu in da je to tudi najmočnejši argument marksizma.

Vse je nastalo neposredno iz narave in s tem, razumljivo, tudi znanost. Če pa znanost izgubi stik z naravo, postane sama sebi namen ter se celo uporablja kot absolutna resnica. Velika napaka je recimo lahko v tem, da na nekem področju pridemo do nekaj spoznanj, potem pa ta spoznanja razširimo še na druga področja. Tako seveda pride do nemarksističnega pojmovanja. Mnogokrat se dogaja, da takšna spoznanja prenašamo iz naravoslovja v družboslovje, pa se vse skupaj hoče stehinirati. Dogaja pa se tudi obratno, da družboslovje nekako skuša negirati dosežke naravoslovnih ved na nekem področju, kajti na to gledamo in mislimo, da je pač stehinirano, strojniško. Tukaj je seveda potrebno najti neko sožitje. Vsak ima svojo podobo, ki pa je navna, pri nekaterih bolj, pri drugih manj. Potrebno je v šolskem sistemu priti do nekaterih bolj znanstvenih podob. Tehniki nimajo dovolj celovite podobe, zato imajo težave, ko se vključijo v družbeno dogajanje. To je prehod kvantitete v kvaliteto. Vsak sistem, ki se razširi, prinese nekaj novega.

Čim bolj bomo spoznali naravo, bolj bo. Izognimo se tudi raznim manipulacijam, ki škodujejo človeku. Vprašamo se, ali ima smisel razvijati neke stvari, ki človeku škodijo in manj koristijo. Recimo, neki tehnik bo razvijal neko družbi škodljivo tehnologijo, ker ni dovolj vključen v družbeno dogajanje, morda zaradi ljubozni do tehnike ali pa zaradi finančnega efekta.

Povedal bi, da sem jaz, preden sem se nekemu področju želel posvetiti in ga matematično ter fizikalno obdelati, vedno poiskal kakšno poljudnoznanstveno knjžico, ki mi je vse glavne probleme nakazala na lahek, razumljiv način, da sem vedel, kaj bom delal. Marsikateri učitelj nima takšnega začetnega pristopa, temveč se lahko (tudi nehote) postavi na visok nivo. Študentje morajo čutili, da jih profesor spodbuja h kritičnemu razmišljanju.

Vzgjati je potrebno dve stvari: prvič, splošno znanje, kar je pravzaprav sumacija znanja družbe do trenutka, ko se začne učiti, in drugič, da človek pokaže svoje kvalitete na enem problemu, kjer pokaže, kako globoko zna priti. Vključeni morata biti obe stvari. To, kako je znal človek nekoč priti globoko, je pokazal pri maturi, diplomski ipd. To je danes pri nas premalo poudarjeno.

MARJAN PUNGARTNIK

Potrebno je pogledati, kakšen odnos je že od vsega začetka imel komunizem do izobraževanja. Kateri so kriteriji razrednosti? Delavca zanimajo le določena znanja. Delavci so nekoč odkrito sovražili ljudi, ki so se učili za poslovdje, ker so ti s tem že predstavljali neki vladajoči razred v razredni družbi. Imajo odpor do organizacijskih znanosti. Določena znanja torej odpadejo. Določene vede se pri nas obnavljajo samo zaradi tega, ker smo ohranili blagovno naravo proizvodnje, ki bi morala počasi odmirati. Ponemoglo se celo krepi. Zdej gre za to, za odnos študenta do tistih predmetov, ki za komunizem niso sprejemljivi.

Ne znam si predstavljati, da bi blagovna proizvodnja kadrov lahko vnesla kritičnost v pedagoški proces. Celotno znanje, da se recimo na VEKŠ oddaljujemo od te kritičnosti. Pedagoški proces tega ne more narediti. Glede ankete pa: študentje niso sposobni kritičnega razmišljanja o predmetu, ki jih zanima. Recimo, študentje zahtevajo skripta, kar je za študentske interese nemogoče in več kot nazadnjaška zadeva. Se pravi, da smo sedaj v nekem zelo čudnem procesu, situaciji. Radi bi ocenjevali marksizem v tekočem pedagoškem procesu radi bi ocenjevali idejnost, vendar smo oboje študentom v tekočem pedagoškem procesu onemogočili. Marsikdaj je to krivda študentov samih, ker niso dovolj razvijali samoupravljanja.

Pristali so na razne ankete, na uvedbo administrativnih funkcij, kot so prodekani, ki pa nimajo nobene težje funkcije kot to, da so predstavniki.

Gre za to, da je študent v šolskem sistemu onemogočen. Bistveno bi bilo to: na kakšen način bi predmete, ki niso usmerjeni k osveščanju človeka, uporabili za osveščanje. Kapital lahko osvobodi človeka, lahko pa ga tudi zasužnji. To bi bil tudi en vidik razrednega opredeljevanja pouka.

Meni se zdi bistvena stvar usmeritev cele univerze, ker to precej vpliva na usmerjenost študentov.

Družbena delitev dela se kaže tudi v odnosu med študentom in profesorjem. Čeprav sta oba človeka, pa sta vsak na svoji strani bariere. Študentje so to dobro občutili pred dobrim desetletjem, ko so bili ti odnosi na univerzah zaostreni. Profesor je pripadnik neke avtoritativne strukture, kar ga v odnosu do študenta omejuje. Tako je njegova svoboda v neki avtoritarni, v neki razredni šoli omejena. To omenjam zato, ker je mariborska univerza startala na novo, pa je zelo zastarela in razbita. Preveč smo nagnjeni k tehnokratskim reformam. Ker vemo, da je bistvo nove ureditve družbena demokracija, se vprašujemo, zakaj je univerza šla tako daleč od demokracije. Tu moramo gledati tako, da je ta družbena delitev dela kriva, da se vloga učiteljev in študentov ne izenačuje.

Sele celovita izobrazba omogoča neko celovito, neodvisno usmeritev človeka. Zato je tudi eden od kriterijev, s katerimi jaz ocenjujem študenta, njegova sposobnost, da zna oceniti to celovitost izobrazbe. Študent mora tudi kritično presoditi, ali je neki sistem pridobivanja znanja zanj ugoden, in če ni, mora to glasno povedati ter predlagati spremembe.

Rekel bi, da ima človek neko zaporo v možganih, ko preide iz srednje šole na fakulteto. Srednješolsko znanje pozabi, hoče pozabiti. Ta rez je (v usmerjenem izobraževanju) potrebno odpraviti, saj se ljudje gotovo v srednji šoli nekaj naučijo. Zaradi tega so ljudje tako alergični na te družbenoslovne, marksistične predmete. Prvič gre za to, da izobraževanje ni v redu urejeno, drugič pa, da je zadeva ideološke narave. Smatram, da se tisti ljudje, ki pridejo na univerzo, začnejo obnašati kot vladajoči razred, kot buržuji. Zaradi tega nastane v njihovih možganih tako velika blokada, da jim enostavno zbrže to, kar je prej bilo.

Pri marksizmu nimamo slabe vesti, ko ga uvajamo v učni proces, ker ima ta predmet neke dodatne funkcije, npr. funkcije dopolnitve, česar v drugih predmetih ni. To je tudi predmet, v katerem se kljub napakam, ki se pojavljajo v izobraževalnem procesu, lahko angažirajo v redu ljudje. Prej smo govorili, da se mora učitelj zblížiti s študenti. Po mojem mišljenju je smiselno to, da se jaz zblížim samo s takšnimi študenti, ki so družbenopolitično aktivnejši. Ni smiselno to, da se z njimi zblížim v gostilni. O slabi vesti mislim, da jo imamo takrat, ko neke stvari podajamo enostavnejše, prikrito, pravo resnico pa obdržimo zase. Obstaja celo tendenca študentov, da se marksizem zniža na srednješolski nivo. Pogoji, da bi vsak študent prebral vsaj malo originalnega teksta, ob obstoječi normi, ki jo imajo študentje do študija, ni mogoče.

ČRTOMIR STROPNIK

V našem šolstvu, družbi imaš veliko možnost biti marksist. Tudi znotraj šolstva se da delati na tem področju mimo drugih zaposlitev. Seveda je to odvisno od ljudi samih, saj nekateri gredo vedno po liniji najmanjšega odpora. Seveda so tudi objektivne okoliščine, npr. delo s prevelikim številom študentov. Vendar je ta trenutek precej nevhaležen, da bi obravnavali ekonomske odnose v izobraževalnem procesu. Ni mogoče individualno delo s študenti. Še drugi aspekt je, in to študentovski. Študentje bi morali biti bolj aktivni.

Meni se zdi, da je tu bistveno to, kakšni so odnosi med profesorjem in študentom. Sam profesor mora delovati na študente na ta način, da razvija njihovo sposobnost razmišljanja. Človek mora v šoli dojeti neke stvari, toda izvajal jih bo v praksi, v službi. Prave zaključke, zakone, bo človek dojel šele v praksi. S tem še nišmo napravili dosti, če človeka naučimo v šoli neke stvari on pa jo bo v praksi (morda zaradi svoje nevednosti, drugačne predstave ali okolja, ki vpliva nanj) drugače napravil. Glavna šola je človeku vendarle praksa.

Naravoslovno znanje je nastajalo zelo dolgo in danes je pred nami veličastna zgradba tega znanja, ki se še hitreje gradi. V tej zgradbi je vloženo delo tisočev ljudi in ideje stotin ljudi. Velika večina, lahko rečemo vse znanje, je zbrana v pisanih dokumentih, v revijah, kjer je predstavljeno raziskovanje naravoslovcem. Poleg tega se je naravoslovje v svoji zgodovini »razdelilo« na posamezna posebna področja, to pa še naprej v vedno ožje specialnosti. Tako se pred učitelja, ki ima v učnem načrtu in programu na voljo ure za področje ali celo ožje specialnost iz naravoslovja, pojavi realen problem, kako mlademu človeku predstaviti to zgradbo od zunaj, kako ga popeljati v njeno notranjost, kako ga naučiti »mojstrstva«, s katerim bo dograjeval zidove te zgradbe, postavil nova vrata, okna, hodnike ali celo razmjal in ponovno okrepil njene temelje. Od mnogih pedagoških metod spoznavanja zgradbe bi omenil dve. Prva je »klasična«, predavanje izza katedra, ki je zasnovano tako, kot da je veličastna zgradba pred nami večno taka, dana od boga, nespremenljiva in da študent na koncu predavanja dobi občutek, da stoji zgradba pred njim sama zase, da je sama sebi namen in da je vstop v zgradbo nezaželeno, če ne celo nevarno dejanje. Druga metoda začne pri zgodovini nastajanja zgradbe in popelje študenta čimprej tudi v njeno

notranjost (eksperimentalne vaje v laboratoriju), pokaže mu glavne nosilne elemente, težave, ki so se pojavljale v gradnji, kvalitetne preskoke v zamislih graditeljev, ki so omogočili hitrejšo in boljše gradnjo, napore kvantitativne rasti zgradbe. Tako je študent že sposoben sam zazidati kakšno opeko, steno, okno in podoben gradbeni element (diplomsko delo). Poleg tega pozna študent zgradbo zunaj in znotraj, zna jo ogledovati s primerne razdalje in se suvereno gibati v njeni notranjosti, ker pozna načela gradnje, ne pa samo izseke. Mnogo bolj mi je pri srcu druga metoda, ki pa skriva v sebi nekaj nevarnosti pri izvedbi: zapadanje v historicizem, premajhna materialna osnova (laboratorij, knjižnica, potrošni material), ki lahko resno ogrozi dobro zamisel, in neangažiranost (predvsem ustvarjalna) pedagoških delavcev in študentov, zaradi katere se lahko v še tako bogatih materialnih razmerah takoj poslovimo od zaželenih ciljev.

ZA KONEC

Če bi iz razprave poskusili povzeti kriterije za ocenitev marksistične usmerjenosti pedagoškega procesa, programa in študijskega materiala, bi bile naslednje:

- razredni kriterij: idejnost študijskega programa vrednotimo glede na interese delavskega razreda,
- koliko študijski program in proces prispeva k osveščanju človeka,
- idejna usmerjenost vzgojno-izobraževalnega procesa na vseh ravneh v naši družbi (položaj izobraževanja v združenem delu),
- usmeritev celotne univerze, saj ta vpliva na usmerjenost študentov in pedagoških delavcev,
- odnos med študenti in pedagoškimi delavci na osnovi samoupravne demokracije in humanosti,
- ali proces diferenciacije v visokem šolstvu pripelje do najbolj realne slike teženj in interesov tako med učitelji kakor med študenti (poštena, realna, humana verifikacija znanja, ne pa sedanja nesamoupravna izpitna situacija),
- kritičnost, aktivnost, kreativnost v pedagoškem procesu, ki je odvisna tudi od načina pedagoškega procesa,
- akademizem, kjer zmaguje moč argumentov (ne pa formalna avtoriteta),
- angažiranost tako pedagoških delavcev kakor študentov za pridobitev sposobnosti razmišljanja, ne pa obremenjevanje spomina z enciklopedičnimi podatki,
- marksistično znanje, kakor ga je definiral Franci Pivec,
- koliko je celovitosti (razvojno — zgodovinski vidik, ki je najvažnejši, sistemskost in sistematičnost) v obravnavanju nekega problema,
- znanost naj bo resnična znanost, s katero marksizem ni v nasprotju,
- ne historicizem, ki povzroča potratu časa,
- ne formalizem, ki človeku preprečuje, da bi se naučil razpolagati s produciranimi vrednotami.

Izjave udeležencev se medseboj razlikujejo in dopolnjujejo. Tov. Franci Pivec je nedvomno največ prispeval in z zgodovinsko-razvojne-ga vidika pojasnil položaj znanosti in znanstvenikov v družbi, definiral marksistično usmerjeno znanost, se lotil tudi analize stanja na univerzi, npr.: odnos študent-profesor pri izpitu. Problema se je lotil precej celovito.

Manj obširno se je lotil teme Črtomir Stropnik, ki se je omejil na metode podajanja snovi, ne pa na vsebino, odnos znanosti in znanstvenikov do družbe, itd. Je pa poudaril zgodovinsko-razvojni vidik podajanja snovi.

Dr. Ljubo Črepinšek je razmišljal tudi o razmerjih: družba — človek — znanost — humanizem.

Marjan Pungartnik je izhajal iz načel komunizma in tako poiskal razredni kriterij idejnosti pedagoškega procesa. Kritično je ocenil razmere na univerzi. Zaradi družbene delitve dela se vloga pedagoških delavcev in študentov ne izenačuje. Govori o tem, da je študent v vzgojno izobraževalnem procesu onemogočen. Dejstvo je, da ima formalno zagotovljene vse samoupravne pravice, vendar se jih ne poslužuje dovolj. Zavzema se za postopno ukinitje blagovne proizvodnje kadrov.

Dr. Matjaž Mulej se s tem ne strinja, saj je blagovna proizvodnja kadrov, po njegovem mnenju, utemeljena in potrebna vsaj še sto let.

Tekst, ki ga je napisal kot podlago za razpravo, vsebuje precej na splošno danih kriterijev za oceno idejnosti pedagoškega procesa. Premalo je konkretno.

Zinka Kolarič pa, kakor je razvidno iz njenega članka, trdi, da so ti kriteriji in vrednote družbeno tako splošno znani, da pogovora pri okrogli mizi verjetno ne bi bilo potrebno organizirati. V osveščenih krogih so te vrednote gotovo dobro poznane, kar pa ne velja za celotno družbo, niti za študente, niti za del pedagoških delavcev. Drži pa, da je od posameznikov, kako te vrednote sprejemajo in jih v praksi uveljavljajo, odvisen napredek oz. razmere v idejni zasnovanosti pedagoškega procesa. Vendar je za sedanje slabosti potrebno iskati vzrok tudi v stopnji razvoja tako družbenoekonomskih odnosov kakor v družbeni materialni bazi.

Tema vsekakor ni izčrpana. Zato prosimo zainteresirane, da nam posredujejo svoja razmišljanja, poglede, mnenja. Kolikor dobimo dovolj kvalitetnih prispevkov, bomo s to problematiko nadaljevali jeseni.

Z. K.

MALOMEŠČANSKI ELITI NISMO DOVOLJ POMEMBNI

(ALTERNATIVNE KULTURNE AKCIJE MLADIH)

Mladinskim aktivnostim lahko pristopimo na dva načina:
— Hladno, brez posebnega interesa, zato ker pač "Moramo", s čim manj truda, a tem bolj zvonečimi titulami (karierizem mladih, "grebatorstvo"). Vsako delo tako predstavlja breme in je le redkokdaj revolucionarno.
— Iz nuje, prizadetosti, potrebe, življenjskega interesa, dopolnitve osebnega življenja, komunikacije in delovanja z vrstniki, želji po spremembi pogojev, okolja, uresničitev lastnih idej, potreba po eksperimentu...
Ker že OO ZSMS mnogokrat ne more predstavljati (zajemati) brez mladine, saj jo le-ta večinoma ignorira in se ne vključuje v delo (po oceni stanja na VTO Elektrotehnika, VTS je to ca. 90% študentov), je odtujenost višjih forumov (UK, OK) še večja.

Tako honorirani "aktivisti" grejejo stolčke in se večidel ubadajo le z birokratskimi aktivnostmi, v strahu pred rizičnimi revolucionarnimi eksperimenti, akcijami. Zato menim, da delajo ti forumi po prvem omenjenem načinu.

Zaradi majhnega števila aktivne mladine je stanje v OO ZSMS pogosto enako (premaguje karierizem), vendar je zaradi večje odprtosti in bližine bazi OO mnogo bolj živa in predstavlja plodna tla za nove ideje in akcije, tehnika se večinoma nagiba na stran resnične aktivnosti (drugi način pristopa k delu). Kajti mladi smo polni idej, kritični (vsaj nekateri), toda žal se mnogi ne vključijo v delo OO ZSMS, kjer bi lahko marsikaj dosegli, spremenili...

Mladi, ki smo aktivni v OO ZSMS, smo dosegli marsikaj, žal pa zaostajamo v revolucionarnih aktivnostih, dosežkih za mladino večjih, ostalih univerzitetnih mest, prav zaradi nepovezanosti, brez koordinacije in pravega vodstva.

Tako npr. na kulturnem področju ne sežemo niti do kolen ljubljanski mladini, ki močna, združena deluje v okviru ŠKUC, Foruma, radia Student.

Mariborska mladina se v bistvu ne razlikuje od npr. ljubljanske, različni so le pogoji za delo možnosti. Maribor je univerzitetno mesto, ki pa je vsaj na kulturnem področju močno zavrt in zaprt v okvir zgolj industrijskega mesta. V delu posameznikov oz. manjših skupin aktivnih (zagrizenih) mladincev pa tudi v Mariboru prihajajo do izraza resnične ideje, potrebe mladinskega kulturnega udejstvovanja. Nepovezani, posamezniki, se sicer le težko upirajo težavam nerazumevanja okolice (višjih organov), katere podpora (privoljenje), nujno potrebujemo za delovanje.

Udejstvovanje in uspeh posameznikov pa je odvisen večinoma od treh pogojev:

- zadostno število (večje od nič) aktivnih članov komisije,
 - razumevanje predsedstva OO ZSMS za akcije,
 - Ugodno finančno stanje osnovne organizacije ZSMS.
- Le redko oz. krajši čas so ti pogoji izpolnjeni, zato je opaziti izredno velika nihanja v aktivnosti kulturnih komisij. Na splošno najbolj zaživijo v pomladanskem obdobju, saj mnogokdaj do pričetka koledarskega leta še niso formirane komisije OO ZSMS sestavljeni in odobreni akcijski in finančni plani...

Osnovna težava v delovanju je prostor, za uporabo katerega je zelo mučno dobiti privoljenje, najbolj kričeče pa so potrebe po plesnih prostorih. Zakaj so ravno plesni prostori tako pomembni, nam je verjetno vsem zelo jasno, za tiste, ki pa nečisto razumeti: mladi potrebujemo prostor za srečanja, družabnost, razvedrilo. Brez prisile v konsumacijo, brez idiotske disko glasbe, in tudi za plitke žepce. Zakaj nas silijo v gostilne?

Ravno nepovezanost "prizadetih" in nenačrtno daljnoročno delovanje sta vzroka, da v 20 letih univerze v Mariboru študentska mladina še ni dobila vsaj tolikokrat obljubljenega večnamenske dvorane. Vendar mladi ne potrebujemo luksusne in supermoderne arhitektonske konstrukcije! Tudi z na-

vadnim hlevom, garažo, zapuščeno delavnico bi bili zadovoljni. Potrebujemo prostor za kreativno kulturno udejstvovanje, ne pa prostor za razkazovanje modnih novosti. Potrebujemo prostor, ki bo samo naš, brez konvencionalnih omejitev. Zato moramo že enkrat prenehati čakati, da nam bo dvorana sama padla z neba. Združeni (ali vsaj parcialno) moramo najti rešitev in potrkati na vrata UK ZSMS ali OK ZSMS. Letos migamo v Mariboru na obeh gimnazijah, pedagoški akademiji in visoki tehniški šoli — na ostalih šolah slabo. Obisk naših prireditev je množičen, kar znova potrjuje, da si edino mladi lahko ustvarimo to, kar potrebujemo.

Kulturne aktiviste v krogu študentske mladine močno ovira pri delu enakoštevilitost, vendar imamo pred gimnazijci veliko prednost, saj smo enakopravni subjekt študijskega procesa, za razliko od dijakov (objekt učnega procesa), ki jih terorizira zapostavljajoč odnos učiteljev (ravnatelj) — dijak.

Študentje VTS imamo široke možnosti uporabe šolskih prostorov (le za ples so objektivne težave in delno tudi strah pred nevednostmi) poleg tega pa nam daje OO ZSMS precejšnjo finančno podporo, na račun vseh ostalih neaktivnih komisij. V "idealnem" stanju aktivnosti ZSMS bi odpadel na kulturno komisijo le majhen znesek, tako da bi tudi pri nas pošteno škripalo.

Ker se kulturni kritiki ne zanimajo za oz. ignorirajo akcije mariborske mladine, smo se mladi odločili, da sami spregovorimo o pomenu našega dela. Čas je zrel.

Pričujoči tekst zato obsega osebna razmišljanja in spoznanja ob letošnjem delu na področju alternativnih kulturnih akcij, ki sem jih kot predsednik kulturne komisije OO ZSMS VTO Elektrotehnika vodil na naši šoli. Zato bom skušal še na kratko orisati stanje aktivnosti na VTS, kar naj pripomore k razumevanju splošne problematike delovanja študentske mladine. Letos se je na naši VTO predsedstvo OO ZSMS ponovno formiralo, brez podpore stare generacije, ki lansko študijsko leto ni napravila skoraj ničesar, tako da smo morali vsi člani predsedstva in večinoma brez sodelovanja ostalih članov (od ca. 400 študentov) smo jih npr. komaj zbrali 30, ki so bili pripravljene sodelovati na letošnji elektriadi v Rovinju, kar je najenostavnejši primer (znak) vsesplošnega nezanimanja za aktivnost v OO ZSMS) krepko pljuniti v roke, da nadoknadimo zamujeno in izpolnimo začitane naloge.

Enako velja za kulturno komisijo, katere člani (med letom se je izkazalo, da sva le dva aktivna) smo se odločili za nakonvencionalne akcije, za začetek večinoma organizacijske narave. Tako smo dopolnili delovanje na področju proslav in otvoritvenih svečanosti, ki jih na naši šoli pripravljata kulturni komisiji OO ZSMS VTO Gradbeništvo in Strojništvo.

Posebno pozornost smo posvetili tudi informiranju, ki med mariborsko mladino žal ni najbolje organizirano. Zato smo problem (vsaj delno) rešili sami. Z veliko pomočjo delavcev razmnoževalnice VTS (katerim se ob tej priložnosti iskreno zahvaljujemo) smo tiskali prikupne mini-plakate, kulturne razglednice in vstopnice. Največjega pomena so kulturne razglednice (informacija o prireditvi), ki smo jih pošiljali na dom vsem zainteresiranim, in izkazalo se je, da so se le-ti resnično redno odzivali našim vabilom.

Skozi vse naše akcije se vleče rdeča nit — alternativa, dopolnitev kulturnega prostora v Mariboru. Odločili smo se za tisto, kar je v Mariboru najbolj zapostavljeno, nepoznano, novo.

Neelitnih koncertov "mlade glasbe" je v Mariboru malo, radio (najbolj razširjen medij obveščanja močno vpliva na javnost in se oblikuje javno mnenje) vztraja pri disko glasbi ter z bojkotiranjem punk in novovalvske glasbe jasno kaže na propagiranje potrošniške mentalitete in poneumljanje ljudi. Zato smo organizirali koncert kantavtorja Janja Kovačiča ter v sodelovanju s kulturno komisijo KUD Student, radijsko oddajo radia Student iz Ljubljane v živo, ki smo jo poimenovali "Punk in stare čipke v živo". Akcija

je potekala med študentskimi domovi, vodil jo je Igor Vidmar. Ker je zanimanje za punk in novi val veliko, se je med študentskimi domovi zbralo precej mariborske mladine. Mnogi so se zgražali in se še nad obiskovalci prireditve (grožnje organizatorjem), mnogo bolj kakor pa nad polivanjem obiskovalcev in obmetavanjem s steklenicami, kar so počeli stanovalci študentskih domov, ki verjetno prav obožujejo "superrevolucionarno" disko glasbo. Početke takšne vrste je baje za študentske domove čisto normalna stvar, ki ne bi smela presenečati — pravijo. Lep izkaz za prebivalce ŠD. Vendar so v Mariboru še mnogi študentje, ki bi želeli v študentski dom in bi ga znali čuvati in ceniti. Zato bi lahko govorili o "mafiji" v ŠD, podobno kot v Ljubljani. le da se v Mariboru vse tolerira in se nihče ne spušča v jedro problema.

Moramo se ustaviti tudi ob vprašanju radia Student, katerega revolucionarni vpliv na osveščanje mladine v Mariboru resnično manjka. Če se za rešitev tega problema nihče od "zgoraj" ne bo pobrigal (saj to bi bilo "nevarno" za mladino, ki bi lahko postala puntarska, nezadovoljna z edino možnostjo zabave — gostilno je skrajni čas, da to storimo sami, mladi. Z lastno akcijo. Žal nismo povezani in močni, na poti so nam večje birokratske blokade, vendar je začetna rešitev sila enostavna, zgolj materialne oblike: šibek radijski oddajnik vsaj za ožji mariborski prostor, kjer je koncentrirana študentska mladina, ter magnetofon, ki bi z enodnevno zakasnitvijo predvajal posnetke radijskih oddaj radia Student. Vsakodnevno oddajanje bi zelo pritegnilo mlade, v nadaljnjem delu pa bi zagotovo zaživel lastna aktivnost, razvile bi se bi se prave študentske oddaje... Skratka nekaj drugega, kot so sedanje kvazi študentske "Študij in glasba", "Mariborski bruc", ki le prikrivajo dejansko stanje.

Mariborsko gledališče se kakor vsa ostala utaplja v krizi zamiranja, sterilizacije gledališča, zato smo z gostovanjem Vetrnice in Predrazpadom iz Ljubljane poskušali nakazati nova gibanja v gledališkem prostoru.

Skupina za aktivno kulturo Vetrnica je z večeroma Oranje in Sejanje vili v naše medčloveške odnose novo voljo da življenja, energijo, primarnost gibanja, neposrednih kontaktov.

Pocestna gledališka skupina Predrazpadom pa je nakazala ponovno odpiranje gledališča masi, neglede na to kakšna je in kje živi.

Filmska scena je lansko leto v organizaciji gimnazijcev, povezanih s študenti ljubljanske AGRFT, resnično pomenila revolucionaren skok iz stihijskega, dobičarskega mehanizma filmskega potrošništva v organizirano kulturno dejavnost.

Žal pa so se tega uspeha želeli polastiti višji, "pomembnejši" kulturni dejavniki, ki so z letošnjim velikim neuspehom dokazali nesposobnost in nepoznavanje potreb mladinske kulture. Izredno slab izbor filmov in tehnična plat projekcije pod vsakim nivojem so pogojevali, da se je nekaj nabito polna dvorana prelevila v napol prazno, z dolgočasno in nezadovoljno dvorano, ki se napačno loteva problema: razgraja in kvari še tisto poslednjo vrednost FS — sam film.

Zato smo poskusili s projekcijo kinotečnega filma. Nekateri so za vroče, katere uspeh je pokazal, da velja nadaljevati v tej smeri. (Kje je / kdaj bo / mariborska Kinoteka?) Poglavitno aktivnost na tem področju pa smo usmerili na animirani film, ki je svoji kvaliteti in priljubljenosti navkljub zelo zapostavljen. Tako so prvemu dnevu animiranega filma sledili še trije, vsi številno obiskani.

Razstavišče na VTS deluje že precej let, smernice in vplivi od zunaj se z generacijami menjajo, revolucionarne tendence pa zamirajo, tako da se tudi to približuje vlogi tradicionalnega razstavišča.

Zato smo vnesli vanj novo, mlado umetnostno vrsto — strip. Z organizacijo razstave strip originalov skupine NOVI KVADRAT smo torej ponovno razbili enega od tabujev elitne kulture.

Goran Devidé

VZGOJA IN MLADI

Zakaj prav ta naslov? Ne zato, ker je v zadnjem času o tem mnogo slišati, ampak zato, ker daje ta tema izredne možnosti za razmišljanje. Razmišljanje malo o tem, kakšen je naš vsakdan v šoli, največ pa o tem, zakaj smo učenci takšni, kot smo in še mogoče nekaj misli in želja iz šolskih klopi o preobrazbi vzgoje in izobraževanja.

Sola, kaj je to?
Nekoč privilegij višjih slojev, filozofov, tovarna za pokome in v usodo vdane ljudi, in danes: gradnja splošno in strokovno izobraženega človeka, predvsem svobodnega človeka, ki se s svojo revolucionarnostjo bori za nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih odnosov.

Ze klasiki marksizma so opozarjali in poudarjali, da lahko le izobražen delavski razred uspe s svojimi revolucionarnimi dejanji. Vendar ne s takšno izobrazbo, ki jo daje buržoazna šola, ki teži za tem, da mišljenje delavskih otrok podvrže svojim razrednim interesom, religioznim in drugim dogmam. Ustvariti se je morala šola, ki temelji na revolucionarni teoriji marksizma in na povezanosti šole z vsakdanjo prakso.

Tovariš Tito je vedno opozarjal na pomen in vlogo mlade generacije. Mladi so vedno revolucionarni, samo da je treba to pravilno izkoristiti in včasih tudi malo spodbuditi. No, pa smo že pri zelo perečem problemu.

Kolikokrat na dan slišimo: „Današnja mladina je pasivna, ni več tiste revolucionarnosti kot včasih!“ Kako se motijo! Tovariš Tito ni nikoli podvomil o mladi generaciji. Ni odvisno samo od nas, kakšni smo.

Tovariš Tito poudarja: „Mi moramo vsakemu mlademu, ki se šele formira, dati svoj idejnopolitični pečat.“ Ali je to vsakdanja praksa? Imam občutek, da pri naši generaciji nekaj zamujamo. Lahko je reči, da je mladina pasivna, težje je priznati vzroke za to, še težje pa jih odpravljati. Kje so pomanjkljivosti? Priznajmo, da vzgoja marsikdaj caplja za izobraževanjem in prav rado se zgodi, da se prelaga odgovornost za vzgojo z enega ramena na drugo. Starši kritizirajo šolo, šola se pritožuje nad starši. Mi pa se počutimo prav prijetno. Prijetno, da Zakaj, ni težko ugotoviti. Izigravamo eno in drugo in celo uspeva nam, da dosežemo trenutno ugodje. Kdaj se nam bo to maščevalo? Upajmo, da ne že jutri! Samo da bomo to spoznali šele takrat, ko bo morda že prepozno. Kaj se ne bomo takrat po krivici jezili nase? Rešitev je samo ena. Zažveti morajo oddelčne skupnosti, ki so osnovna celica sistema vzgoje in izobraževanja.

Zelo pogosto se omejuje tako imenovani roditeljski sestanki na naštevanje ocen in neopravičenih izostankov, kjer se starši instinktivno postavijo na stran svojega otroka in iščejo odgovore in izgovore. Učitelj — razrednik je tuja višja sila, ki „obtožuje“ (največkrat pred drugimi starši) učenca, da je len, nedelaven, nereden, da jemlje šolo preveč nereso. Obtožbam ni ne konca ne kraja. Kaj naj napravijo starši? Izničeno je njihovo dolgoletno delo in trud. Kot starši so popolnoma odpovedali, nesposobni so vzgojiti dobrega človeka. Prva reakcija je obramba samega sebe, tako da ali žalostno obljublajo, da bodo poskušali vse popraviti, ali pa želijo dokazati svojo moč, ki je v resnici sploh nimajo, in zagotavljajo, da bo še ta večer „ogenj v hiši“. In reakcija mladih? Mlajši se gledajo navadno z jezo v obeh učit, to je z

prenašajo na snov, ki jo predelujejo. Učenje tako postane muka, v šoli predelana snov ne spodbuja k individualnemu poglabljanju, vse se sprejme kot dogma. Podobne posledice so tudi pri srednješolskih. Prihaja do pasivnosti v šoli in družabnem življenju, s to razliko, da vsak panično išče izhod iz takšnega stanja, ker nihče ne more biti popolnoma in dalj časa pasiven. Tudi to je vzrok za probleme, s katerimi se vse pogosteje srečujemo, a jih zelo pogosto odpravimo z dvema besedama: „slaba družba“.

Vendar ni samo odnos starši — šola vzrok za slabe učne uspehe v šoli in vse preprosto izostajanje od pouka. Tudi zato ne, ker vsak dogodek iz okolice ne izzove pri vseh enake reakcije.

Ni še dolgo tega, kar so se pojavili nekateri negativni vplivi v procesu vzgoje in izobraževanja. Težili so k uvajanju „nevtalne šole“, šole, neopredeljene do družbenega dogajanja in čisto zunaj njega.

Toda to je nemogoče. Šola mora vzgojiti samoupravljajca, ki bo s svojim delom in samoupravnim obnašanjem ter družbenopolitično aktivnostjo pomagal pri nadaljnji izgradnji našega samoupravnega socialističnega sistema.

Mnogokrat slišimo, da mora biti pouk marksistično zasnovan, da se mora dialektični materializem čutiti pri sleherni uri. Toda marsikdo se obnaša tako, kot da smo z uvedbo predmeta „samoupravljanje s temelji marksizma“ z marksistično mislijo pri drugih predmetih za vedno opravili. Takšno obravnavanje tega predmeta kot „odvečnega“ je pripomoglo k temu, da se zdi učencem ta predmet samo dodatna obremenitev in ena ocena več v spričevalu. Srečujemo se z negativnimi ocenami iz tega predmeta. Sprašujemo se, kako lahko nekdo „samoupravlja za ena“?

Raje bi se vrnila k ti. marksistični zasnovi celotnega pouka. Marsikdaj se uči tako, da se jemlje „na znanje“, ne dopušča se posameznikovo lastno razmišljanje. Učitelji predavajo to, kar piše v učbenikih, v skrčeni obliki in se venomer pritožujejo nad prenatrpanostjo učnega programa, ki se ga držijo kot „pijanec plota“.

Mislím, da imajo tisti, ki špricajo pouk, tudi svoj prav. Čas, ki bi ga zapravili v šoli, porabijo za šport, ogled filma in za svoje konjičke, pa tudi za takšne stvari, ki jih ne moremo in ne smemo odbravati (kot so na primer obiski v bližnji krčmi...). Pri vsem tem pa se pojavlja ena zanimivost. Šola izdelajo, in to ne s prevelikim trudom, saj če ne poslušajo predavani, ponavadi ne zamudijo mnogo. Naučiti se morajo to, kar je v knjigi, ker za več med uro pač ni časa.

Tako smo ugotovili, zakaj pridejo „špricariji“ na svoj račun. Preprosto niso pripravljani dvakrat podariti svojega časa isti stvari, ki jih (mogoče) sploh ne zanima. Dodati moram še to, da pri tem nisem imela v mislih tistih, ki izostanejo od pouka, da se izognejo preverjanju znanja.

Mnogo je pomanjkljivosti, toda ena izmed glavnih je nezanimivost, ki je posledica neustrezne in zastarele metode poučevanja, kamor spada tudi neustrezna ureditev učilnic. Mogoče bi se komu ob tem vsiljevala misel, da naštevam samo nepravilnosti in da k vsakemu problemu spada tudi nakazovanje rešitev. Res je, in zato bom poskušala podati tudi svoje mišljenje, večinoma le na splošno.

Najprej bi morali usmeriti svojo pozornost in uvajanje novih metod dela. Frontalni pouk ne ustreza več sodobnemu razvoju tehnike,

znanosti, dognanj psihologije in sociologije. Vsaka ura pouka mora dati osnovno znanje, hkrati pa mora posamezniku zbuditi radovednost in ga ustrezno napotiti k lastnemu razmišljanju in raziskovanju. Učitelj bi moral prevzeti vlogo mentorja (še enkrat poudarjam, da ne zanikam nujno pridobivanje osnovnega znanja). Delo med poukom bi moralo vsebovati več pogovorov, skupinskega dela (seveda pravilno zasnovanega, kajti navadno izpade to kot ura zabave, in to predvsem zato, ker so takšne ure redke). Več bi se morali posluževati nove tehnike (diapozitivi, filmi...) in končno, zagotovljena bi morala biti možnost pridobitve znanje preizkusiti v praksi in ne šele po končanem šolanju. Takrat je pomanjkljivosti v znanju težje krpati.

Kaj ima to opraviti z ustreznimi opremljenimi učilnicami? Morda kdo poreče, da za moderne učilnice ni denarja? Mar ne zadostujejo že v krog postavljene mize? Debata je tako živahnejša in nihče ne sedi v „zadnji klopi“.

Poleg tega je tovariš Tito v svojih referatih na kongresih ZKJ poudarjal, da lahko našo mladino vzgajajo samo ljudje, ki sprejemajo program naše socialistične graditve, ljudje, ki so družbeno angažirani in ki imajo napredne in znanstvene poglede na svet in vlogo človeka v njem. Te besede jasno kažejo, da bi morali učitelji bolje usposobiti za pedagoško delo. V zadnjem času lahko ugotavljamo, da imajo naši učitelji dobro teoretično znanje samo na svojem področju, kako na marksistični misli zgraditi pedagoško delo, pa žal ne vedo. Mnogokrat svojega znanja ne znajo prilagoditi večini oz. ne znajo organizirati pouka, da bi bil zanimiv za vse. Tako predavajo ali samo za „ta boljše“, povprečni učenci pa zraven obupavajo, ali pa so predavanja na preniknem nivoju za tiste, ki imajo na tem področju več predznanja.

Skratka, marsikaj bo še potrebno spremeniti, da bo iz šole stopil revolucionaren, splošno in strokovno izobražen samoupravljajec, da ne bodo šole tovarne za „fahidiote“ ali pa za delavce brez poklica.

Dozdeva se mi, da bo tudi v usmerjenem izobraževanju uspeh bolj odvisen od usposobljenosti učiteljskega kadra, boljšega sodelovanja med šolami in višjimi forumi ter združenim delom in starši, kot pa od tega, kakšen naziv bo nosil študent pod drugim oz. tretjim letu šolanja. In ravno na področju sodelovanja in informiranja šepa, tako da nam to ne more biti v ponos. Roko na srce, niti učenci niti starši niti učitelji še sedaj ne vedo kako in kaj.

Tudi seminarji, ki so bili organizirani za učitelje, niso bili posebno koristni. Učitelji so namreč ugotavljali, da so po njih samo še bolj zmedeni.

Žal se preveč vrtimo okrog manj pomembnih stvari, pozabljamo pa na tisto potrebno globljo spremembo: boljše metodiko dela, boljše predavanja na osnovi najnovejših znanstvenih izsledkov in pouk, ki bo blizu družbenopolitičnemu dogajanju, ki bo vzgajal mlade ljudi, ki bo pripomoglo k nadaljnjemu razvoju našega sistema socialističnega samoupravljanja. Za vse to pa so nujno potrebni dobro izobraženi in usposobljeni učitelji, ki bi morali nenehno dopoljevati in izpopolnjevati svoje znanje, ki bi se zavedali, da je v njihovih rokah naša bodočnost in ne, da imajo pred seboj lutke, ki jih je treba zapakirati v togi oklep ozkega znanja.

Kornelija Breznik,
IV. letnik gimnazije Miloša Zidanskega,
Maribor

Komisija sklada Kidričevih nagrad za študente visokošolskih delovnih organizacij, združenih v univerzo v Mariboru, je na 2. seji 31. marca 1980 sprejela

RAZPIS KIDRIČEVIH NAGRAD ZA LETO 1981

Razpisane so naslednje teme:

VISOKA EKONOMSKO KOMERCIALNA ŠOLA MARIBOR

1. Objektivni in subjektivni faktorji nihanj v razvoju receptivnega turizma Slovenije (ali Jugoslavije).
2. Okolje kot faktor rekreacijskega in zdraviliškega turizma Slovenije (ali Jugoslavije).
3. Ekonomski pomen asanacije obalnega morja Slovenije (ali Jugoslavije).
4. Ekonomski pomen asanacije tekočih voda Slovenije (ali Jugoslavije).
5. Potrebe in ekonomsko upravičene meje razvoja stacionarnega turizma na Pohorju.
6. Kompleksna analiza temeljnega poslovnega procesa (nabava — proizvodnja — razpečava) za potrebe ciljnega usmerjanja OZD.
7. Oblikovanje in vodenje politike v samoupravni organizaciji združenega dela.
8. Oblikovanje in vodenje politike OZD v pogojih skupnega prihodka (skupni proizvod ali skupno poslovanje).
9. Izboljšanje finančnega upravljanja v samoupravni organizaciji združenega dela.
10. Finančno upravljanje OZD, ki združujejo sredstva in pridobivajo skupni dohodek.
11. Model informacijskega sistema za upravljanje proizvodnje.
12. Problemi upravljanja večstopenjske proizvodnje v sestavljenih organizacijah združenega dela.
13. Projekt izgradnje integralnega poslovnega informacijskega sistema.
14. Računalniške mreže.
15. Modeliranje poslovnih procesov v OZD.
16. Kibernetski modeli upravljanja integriranih OZD.
17. Pojavne oblike in vrednotenje sinergijskih učinkov.
18. Integracijski projekt.
19. Uporaba dialektične teorije sistemov pri reševanju kakršnega koli problema.
20. Uvajanje inovacij (s koristnimi novostmi, invencijami in domisljami) v katerikoli dejavnosti v temeljnem, upravljalnem ali informacijskem procesu kakršne koli gospodarske ali negospodarske organizacije z uporabo dialektične teorije sistemov.
21. Surovinski, energetski, ekološki in ekonomski vidiki alternativne uporabe povratne in nepovratne embalaže.
22. Ekološki in ekonomski pomen uvajanja čistih tehnologij.
23. Sekundarne surovine — pomemben dejavnik gospodarskega razvoja.
24. Sintetična tvorina v luči substitucijskih procesov.

25. Vpliv tehniško-tehnološkega razvoja na prestrukturiranje tekstilne proizvodnje.
26. Vključevanje kreditno bančnega sistema v finančno organiziranost organizacij združenega dela.
27. Planiranje razvoja organizacij združenega dela v planih bank.
28. Temeljni pomen samofinanciranja organizacij združenega dela in njegova krepitev.
29. Akumulativna sposobnost gospodarstva (v določeni regiji, panogi ali organizaciji združenega dela).
30. Delež kreditno monetarne politike v stabilizacijski politiki Jugoslavije naslednjih let.
31. Vpliv produktivnosti, ekonomičnosti in dohodkovnosti na način nagajevanja v konkretni OZD.
32. Vpliv družbenih, tehničnih in organizacijskih dejavnikov na dvig produktivnosti, ekonomičnosti in dohodkovnosti v konkretni OZD.
33. Zniževanje stroškov kot dejavnik povečanja ekonomičnosti.

VISOKA TEHNIŠKA ŠOLA MARIBOR

VTO STROJNIŠTVO

1. Izdelava programskega paketa za programiranje NC vrtno frezalnega ali NC brusilnega stroja z računalnikom DELTA 340/40.
2. Grafični sistem za konstruiranje z računalnikom.
3. Razvoj prototipa kvalitetnega ravninskega risalnika AO.
4. Elastični model širjenja razpoke po MKE.
5. Primerjava iterativnega in eliminacijskega numeričnega modela o programih po MKE.
6. Programska oprema za uporabo mikroprocesorja ISKRA 1680 v tehniški praksi.
7. Robni elementi za kondukcijo toplote.
8. Robni elementi za elastične probleme.
9. Dimenzioniranje matrik za preoblikovanje materiala.
10. Računanje vijčnih reber po metodi Remge-Kutta.
11. Medsebojni vplivi vrhunskih apretur.
12. Vpliv vrhunske apreture na lastnosti volne.
13. Postopki snovanja glede na surovino in pestrost tkanja.
14. Konstruiranje tkanin iz PES gladkih in teksturiranih filamentov.
15. Uporaba vezivnih sredstev pri izdelavi netkanih tekstilij.

VTO ELEKTROTEHNIKA

1. Računalniško projektiranje elektrotehničnih sistemov.
2. Energetska elektronika za avtomatizacijo tehnoloških procesov.
3. Mikroelektronika, gradnja sistemov in uporaba.
4. Projektiranje električnih strojev.

VTO GRADBENIŠTVO

1. Področje tehnologije gradbenega materiala (2 temi).
2. Področje tehnologije gradbene proizvodnje (2 temi).
3. Področje gradbene ekologije (2 temi).
4. Področje računalništva (4 teme).

PEDAGOŠKA AKADEMIJA MARIBOR

1. Odnosi med učenci in učitelji v samoupravljalni vzgoji.
2. Povezovanje vzgojnih prizadevanj in vzgojnih dejavnikov v krajevni skupnosti.
3. Usmerjeno izobraževanje — posledica znanstveno-tehničnega napredka in razvoja socialističnega samoupravljanja.
4. Samoupravljanje — načelo vzgoje.
5. Funkcija oddelčne skupnosti učencev v procesu celovitega razvoja osebnosti.
6. Spolna vzgoja v osnovni šoli.
7. Lik revolucionarja in heroja Mike Pintarja Toleda.

8. Lik revolucionarja in heroja Jožeta Kerenčiča.
9. Lik revolucionarja in heroja Maksa Durbjave.
10. Etične vrednote in etična distanca pri prebivalcih vinorodnih Haloz.
1. Odnosi med generacijami na slovenskem podeželju.
12. Preobrazba vrednostne lestvice jugoslovanske mladine v povojnem razvoju.
13. Oblikovanje vrednot pri otrocih v osnovni šoli.
14. Krajevna zgodovina.

VIŠJA PRAVNA ŠOLA MARIBOR

1. Notranja arbitraža kot del samoupravnega sodstva SFRJ — s posebnim poudarkom na njeno delovanje in poljudno izbrani OZD.
2. Pravna problematika samoupravnega preoblikovanja občine Maribor.
3. Pravni položaj izvršilnih organov v OZD.
4. Družbena kontrola nad delom OZD.
5. Urejanje razmerij med TOZD in delovno skupnostjo v delovni organizaciji.
6. Zdomci s Kozjanskega.
7. Pravni problemi varstva okolja (civilno pravno varstvo).
8. Pravne oblike gospodarskega sodelovanja OZD s tujino.
9. Uveljavljanje kmetijske zemljiške zakonodaje na območju (občine, krajevne skupnosti).

VIŠJA AGRONOMSKA ŠOLA MARIBOR

1. Ampelotehnika in fiziologija vinske trte.
2. Ugotavljanje bioloških značilnosti in možnosti zatiranja bolezni in škodljivcev poljščin, sadnih rastlin in vinske trte.
3. Zoohigijski aspekti v vzreji posameznih vrst domačih živali.
4. Eksploatacija kmetijskih strojev.
5. Mehanizacija proizvodnih procesov v vinogradništvu in sadjarstvu.
6. Razvojne tendence kmečkega turizma.
7. Tehnologija sadjarske proizvodnje in fiziologija sadnega drevoja.
8. Zamrzovanje živil rastlinskega izvora.
9. Kontaminacija tal, vode in živil s tehničnimi posegi.
10. Kvaliteta vode v živilski tehnologiji.
11. Preusmerjanje kmetij v različni smeri specializirane proizvodnje.
12. Možnosti zagotovitve zadostnih primernih površin za pridelovanje sladkorne pese za tovarno slakorja v Ormožu.

KOMENTARČEK

Tudi letos je mariborska univerza razpisala Kidričeve nagrade z željo, da bi študentje razvijali samostojno, ustvarjalno delo. Kidričeve nagrade so posebnega pomena, če upoštevamo tehniški značaj naše univerze, premajhen delež študentov v znanstveno-raziskovalnem delu in pasivnost študentov v pedagoškem procesu. Poleg tega je bil njihov pomen tudi v razvijanju marksistične, samoupravne miselnosti in razpisane teme niso bile ozko strokovne. Letos je komisija sklada Kidričevih nagrad ponudila precejšnje število tem z različnih področij: ekološki problemi, ugotavljanje dohodka, problematika vodenja, tehnologije, etike vinorodnih Haloz, kmečkog turizma ... in še celo morje »šolskih tem«. Tu pa tam so zelo sramežljivo ponujene teme, ki v naslovu imajo besede marksizem, samoupravljanje ... ampak jih je le toliko, da so zanemarljive.

Komisija sklada Kidričevih nagrad (in ne samo ona) očitno nemi, da marksizma in drugih teoretskih pritiklin na univerzi imamo dovolj. Misli, da je študentsko ukvarjanje s to problematiko zunaj šolskega programa odvečno. Tovarišija meni, da marksizma imamo zadosti. Ali da je nepotreben. Okrog samoupravljanja je že vse dorečeno. Politološke, sociološke in druge teme niso primerne za naše študente. Tovarišija vsaj tako misli! Mi pa neeeeeee!

Uredništvo

ŠTUDIJ MEDICINE V MARIBORU?

V mariborski regiji primanjkuje veliko medicinskega kadra z višjo in visoko izobrazbo, zato postajajo težnje za študij medicine v Mariboru vse močnejše in aktualnejše. V Mariboru smo že leta 1960 imeli višjo stomatološko šolo, ki je bila po mnenju mnogih takrat naj-sodobnejše urejena tovrstna visokošolska ustanova v Jugoslaviji. Višja stomatološka šola je bila leta 1970 ukinjena s pojasnilom, da medicinski študij ne prenese stopnjevanja in da je stomatoloških kadrov preveč.

Lansko leto je bila imenovana posebna komisija za medicinski in sestrski študij v Mariboru. Predsednik te komisije je izredni profesor na pedagoški akademiji v Mariboru Viljem Brumec.

Že leta 1960 so v Ljubljani predlagali, naj bi v Mariboru organizirali študij medicine. Posebna komisija je ta predlog preučila in ugotovila, da bi bilo predlog mogoče uresničiti le pod pogojem, da se pripravijo ustrezni inštituti za predklinični študij. Ker denarja za takšno investicijo takrat ni bilo mogoče zagotoviti, je bila ustanovitev medicinske fakultete odklonjena, ustanovljena pa je bila triletna višja stomatološka šola, ki je začela z delom leta 1960. Šola je sicer začela delati v posebej zanjo zgrajenih barakah, vendar s sodobno opremo.

Prizadevanja za obnovo medicinskega študija so se ponovno začela v letu 1975. Marca 1976 je bila imenovana delovna komisija, ki je dobila nalogo, da pregleda možnosti za obnovo medicinskega študija v Mariboru. Poročilo delovne skupine je bilo pozitivno. Ugotovljeno je bilo, da obstajajo zelo realne možnosti za delitev dela z medicinsko fakulteto univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. V Mariboru bi se lahko organiziral (z delno pomočjo delavcev medicinske fakultete) Klinični del medicinskega študija (vaje, počitniška praksa, praksa iz nekaterih kliničnih predmetov), ponudila pa bi se tudi možnost za podiplomski študij.

Dne 4. 11. 1977 je bil podpisan samoupravni sporazum o temeljnih medsebojnem sodelovanju med medicinsko fakulteto v Ljubljani, splošno bolnišnico in zavodom za zdravstveno varstvo v Mariboru, dne 16. 12. 1977 pa je bil podpisan še subsidiarni sporazum o sodelovanju z zdravstvenim domom v Mariboru.

V letu 1978 se je zbirala dokumentacija o delu zdravstvenih zavodov in delavcev na pedagoškem, strokovnem in raziskovalnem področju, izdani pa sta bili tudi dve publikaciji.

Dne 23. 5. 1979 je splošna bolnišnica v Mariboru predala uradno vlogo z vsemi prilogami na medicinsko fakulteto za dodelitev statusa klinične bolnišnice. Na seji fakultetnega sveta 24. 10. 1979 pa je bila imenovana strokovna komisija, ki bo pripravila mnenje v zvezi s priznanjem statusa klinične bolnišnice splošni bolnišnici v Mariboru.

Do sedaj strokovna komisija v Mariboru še ni pričela delovati.

Za nadaljnje delo je bilo predlagano, da se ponovno oblikuje komisija za medicinski študij in se tej komisiji doda še komisija za sestrski študij. Medicinski študij bi naj v naslednjem srednjeročnem obdobju 1981—1985 zajel naslednje:

1. klinični študij medicine do diplome, sukcesivno, sporazumno in po dogovoru s posameznimi klinikami,
2. organizirano vodstvo pripravništva zdravstvenih delavcev,
3. organizirano vodstvo specialističnega in podiplomskega študija zdravstvenih delavcev, to je študija tretje stopnje,
4. organizacija permanentnega izobraževanja in izpopolnjevanja zdravstvenih delavcev.

Na kratko: študij medicine v Mariboru bi pomenil predklinični študij v Ljubljani, nato pa klinični študij v Mariboru z diplomno enotno medicinske fakultete v Ljubljani. Vse navedene oblike študija v Mari-

boru razumemo kot prispevek k izgradnji in dopolnitvi medicinskega študija v Sloveniji. Vzgojno izobraževalni proces na področju medicinskega študija v Mariboru pomeni širitev učne baze kliničnega študija medicine v Sloveniji. Pod učno bazo kliničnega študija v Mariboru razumemo oddelke splošne bolnišnice v Mariboru, zavoda za zdravstveno varstvo in zdravstvenega doma.

Naloga komisije za sestrski študij so pregled možnosti in priprava elaborata za študij sester na višji in visoki stopnji. Do sedaj je delala v Mariboru samo sestrška šola na srednji stopnji, dani pa so tudi pogoji za sestrski študij na višji in visoki stopnji.

Casovna opredelitev medicinskega in sestrskega študija v Mariboru bi bila trenutno težka, predvideva pa se, da bi prve oblike takšnega študija morale steči v začetku naslednjega srednjeročnega obdobja.

CIC

DROBEC O TEM, KAKO BRANA JE POSTALA MED CVETOV NAŠE INTELIGENCE MARIBORSKA KATEDRA

Ob neki oceni veličastnih, nenadkriljivih in zgodovinskih števil Problemov je Marjan Rožanc sporočil, da je poravnal račune za preteklost (in se je, zgleđa, odreka), tovariš Dimitrij Rupel meni, da je »nerodno«, če se odpoveduje odgovornosti za tisto, česar niti sam ne sprejema v odgovornost.

Zvedel pa sem tudi, da je neprijetno, če na dr. Valentinu Hribarju uporabiš metodo, ki jo je pred sedmimi leti (nekako) sam demonstriral na FSPN ob nekem pogovoru o »Über den Begriff der Geschichte« Walterja Benjamina.

MPUNGI

Časopis univerzitetne sodobnosti. Katedra.

Naslov uredništva: Ob parku 5, 62000 Maribor. Telefon: 22 004.

Številka žiro računa: 51800 — 678 — 81846.

Izdaja Univerzitetna konferenca ZSMS Maribor.

Uredništvo: Zdravko Kravanja (glavni in v. d. odgovorni urednik), Ivan Soče (teorija), Iztok Jančar (likovnost in fotografija), Tanja Štajner (srednje šolstvo), Marjan Hanl (tehnični urednik).

Sodelavci: Stojan Kravanja, Jožef Muršič, Srečko Pirtovec, Josip Škramlec, Zvone Teržan, Lucijan Vihar in Renata Zadravec.

Tajnica uredništva: Slavica Domajnko

Distributer: Vlado Hojnink

Izdajateljski svet: Marija Debelak, Miroslava Geč-Korošec, Miran Krajšek, Fanika Krajnc, Franc Kržan, Mojca Majerle, Lujo Polanec, Marjan Pungartnik (predsednik), Bogdan Čepič, Franci Rogelšek, Vili Vindiš, Sebastijan Strašek, Črtomir Stropnik, Ivan Soče in Zvone Teržan.

Katedra izhaja ob podpori šol Univerze v Mariboru, Univerzitetne konference ZSMS Maribor, Izobraževalne skupnosti Slovenije, in Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Tisk: CGP Mariborski tisk, Tržaška 14, Maribor.

Cena izvoda: 5 din. Letna naročnina: 50 din.

Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo.

Uradne ure vsak dan od 11.30 do 13.30.

Oproščeno temeljnega prometnega davka na promet po pristojnem sklepu 421 — 1/70 z dne 22. 1. 1973.

DELA VSKA GLASILA

Netočno, toda ne tako neumno, je bilo pred mnogimi leti izrečeno: „svoboda je informacija“. Pustimo za drugo priložnost dokazovanje nesmiselnosti te trditve in jo prilagodimo za ta naš tekst takole: **Samo dobro informiran človek je lahko svoboden!** Seveda, informacije ne moremo imeti za absolutni ali edini pogoj svobode, temveč bolj za sredstvo, ki pomaga spoznati prav realnost teh pogojev, načine njihove negacije, cilj in poti izgrajevanja novega. No, tudi brez informacijskega fetišizma ostaja dejstvo o njihovi objektivni, veliki pomembnosti.

Z vidika revolucionarne teorije dobivajo informacije posebno dimenzijo: postajajo orožje v službi razvijanja razredne zavesti, spoznavanja z revolucionarno teorijo in prakso... ali krajše: postajajo **sredstvo za prenašanje spoznane resnice**. Iz tega izhaja nova vloga informacijskega sistema v samoupravni socialistični družbi.

Čeprav so te stvari načelno znane in rešene, še vedno v informacijski praksi ostaja brez pravega odgovora vprašanje „kako“. V tem tekstu nas zanima, na kakšen način so mariborska delavska glasila poskušala in kako praktično odgovarjajo na to vprašanje.

(Zakaj ravno delavska glasila? se bo kdo vprašal. Del odgovora je vsekakor ta prispevek, del pa so izseki iz teh glasil.)

Pričnimo z analizo konkretnega.

Pred nami so glasila iz 15 mariborskih delovnih organizacij. Nekatera izhajajo tedensko, nekatera mesečno, druga le po potrebi. Nekatera so na dragem papirju, nekatera so v barvah, druga pa povsem navadna. Če upoštevamo še razlike v formatu, potem so to skoraj vse stvari, po katerih se razlikujejo. Ker so razlike nepomembne, jih lahko izločimo in pogledamo tisto, kar jim je skupno.

Torej, kot relevantno za analizo vzamemo podobnosti, ki smo jih razdelili v nekaj skupin. Vrstni red ni po načelu pomembnosti.

Profesionalci

Glasila urejajo profesionalni novinarji, njihovo število pa variira od glasila do glasila. Njihova številčnost je povezana le z velikostjo dohodka, ki ga dobivajo, in dinamiko izhajanja. Oba elementa sta v proporcionalnem sorazmerju s stroški: več novinarjev = več denarja za plače in več števil = višji stroški.

No, številčnost profesionalcev se skoraj nič ne čuti v kvaliteti glasila. Iz takšnega paradoksa se lahko izvlečemo edino s sklepom, da so to ljudje brez nujno potrebnega znanja, volje in poguma za ukvarjanje s tem delom.

Situacija je torej zelo jasna, zelo čudna in zelo nesprejemljiva. Uredniške ekipe so posredniki med strokovnimi službami, samoupravnimi, poslovnimi in drugimi organi ter bralci. Da je to res, dokazuje politika pisanja.

Politiška pisanja

Da bi ne bilo nesporazuma: pod politiko pisanja razumemo kaj in kako se piše (objavlja), in zanjo lahko takoj trdimo, da ustreza politiki končnege dejstva in politiki frizider-problema. Najpogosteje (skoraj izključno) se objavljajo poročila in sklepi že izvršenih sestankov. Često jih pišejo „vodilni ljudje“, še pogosteje pa so sklepi dobesedno prepisani iz zapisnikov. Tako delavci zvedo, kaj se je zgodilo, skoraj nikdar pa niso v svojih glasilih obveščeni o tem, kaj se bo zgodilo. V njihovih glasilih je prihodnjik najmanj uporabljana glagolska oblika. Vsa poročila so suhoparna, podkrepljena z veliko količino nerazumljivih števil, shem ipd., brez kritičnega pristopa in s profesionalno frazeologijo. Ker ne obstaja organizacija brez problemov in ker se o problemih skoraj sploh ne piše, sklepamo, da uredništva na veliko izkoriščajo prakso: „spravi problem na hladno, da ne smrdi“. To seveda prispeva ohranjanju službe, položaja, prijateljstva z višjimi in vseh konformističnih pozicij. Gotovo bi se motili, ko bi mislili, da so to osnovni vzroki za takšno politiko, da pa so zelo pomembni, o tem ne dvomimo. Kakorkoli že, to tako ni njihov izum, pa tudi problem ne.

V politiki pisanja vsekakor zavzemajo pomembno mesto številne strani, posvečene športu, humorju, karikaturam in drugim oblikam razvedrila, kadrovskim informacijam itd.

Čeprav bi po vseh pravilih v politiko pisanja sodila samoupravnost in marksistična naravnost, vendar jih zaradi njihove pomembnosti izločamo.

Samoupravnost in marksističnost

Samoupravno informiranje ni samo poročanje o delu samoupravnih organov in objavljanje sklepov in poslovnih rezultatov; predvsem mora dati kritično osnovo za samoupravno odločanje. Pred sprejemanjem sklepov je potrebno delovne ljudi seznaniti z vsemi alternativami in posledicami posameznih odločitev. Takšnega pisanja je v delavskih glasilih porazno malo. Šele po rešitvi tega problema (ne smemo se ustaviti pri ugotavljanju razlogov) je smiselno govoriti o jasnosti, razumljivosti, pravočasnosti ipd.

Kaj naj šele pišemo o teoriji samoupravljanja? In kaj o marksizmu?

Napisati le, da mora biti in da ga ni, je preveč frazersko in premalo jasno. Govoriti zakaj je potrebno eno in zakaj drugo, je enako kot vzpeti se na telegrafsko žico in peti: čiv, čiv čiv. Pisati kaj to je, na tako majhnem prostoru ni mogoče. Ostaja nam možnost, da pokličemo odgovorne v delovnih organizacijah in tiste iz višjih forumov, da se resno in odgovorno lotijo analize ter konkretnih korakov za preseganje take prakse.

Nepoštene bi bili, ko ne bi spomnili na poskuse nekaterih uredništev, ki želijo dati svojim glasilom tudi idejno dimenzijo. Vendar, vse se v glavnem končuje pri spominih udeležencev NOV, odkomkih iz popularnih knjig, kakšni banalni aplikaciji itd.

Namesto sklepov

Cilj tega sestavka ni bil (niti ni mogel biti) celovita analiza delavskih glasil. To je bil poskus zapisati nekatere splošne značilnosti glasil, ki jih ne moremo najti v drugih analizah, poročilih in komentarjih.

Problem je veliko bolj resen, kot izgleda na površju. Delavska glasila niso delavska, so sestavni del skupnih služb (pa ne zaradi tega, ker je novinarski biro v isti stavbi z drugimi biroji, temveč zato, ker ne izpolnjujejo svoje revolucionarne proletarske funkcije).

Z „delavskimi glasili“ so mišljena glasila delovnih ljudi v organizacijah združenega dela in smo pri pisanju tega sestavka imeli pred seboj naslednja:

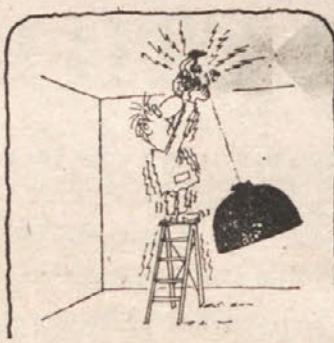
INFORMATOR (PIK, Maribor), METALURGIJA (Industrija metalnih izdelkov IMPOL, Sl. Bistrica), ELEKTROKOVINA (Elektrokovina, Maribor), ZVENJEKLA (Jeklo, Ruše), CERTUS (Certus, Maribor), MONTER (Cevovod, Maribor), LIVAR (Mariborske livarne, Maribor), RUSKI DELAVEC (Tovarna dušika, Ruše), GLASILO KONSTRUKTORJA (SGP Konstruktor, Maribor), NAŠA TOVARNA (Metalna, Maribor), SKOZI KRIŽIŠČA (Špedtranc, Maribor), RAZGLED (MTT, Maribor), ELKOM (Združena elektrokovinska podjetja, Maribor) IN BANKA IN MI (KBM, Maribor).

ELEKTROKOVINA

NA SRPSKO-HRVATSKOM JEZIKU SLOŽENA ELEKTROKOVINSKA PODUZEČA MARIBOR, 4. aprila 1980

Vojaki nas pozdravljajo

Vojaki nas pozdravljajo in nam želijo uspešno novo leto 1980
Milenko Sančanin, V. P. 5659/13 iz Gornjega Milanovca,
Slobodan Mikanović, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Vlado Kostić, V. P. 5912 iz Velesa,
Zlatko Brumen, V. P. 340 iz Niša,
Ivan Drakšić, V. P. 781 iz Niša,
Slobodan Đurđević, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Filip Flajšman, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Marjan Gašparič, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Josip Hrenič, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Branimir Ivančić, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Radoslav Jović, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Josip Kuserbanj, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Milan Ledinek, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Dragan Milošević, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Dragomir Marjanović, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Stjepan Novaković, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Simo Pilipović, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Jože Ribič, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Franc Španić, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Ivan Vujčić, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Sahbudin Vuković, V. P. 109/5B iz Rijeke,
Esat M. V. P. 109/5B iz Rijeke,
Milan V. P. 109/5B iz Rijeke,
Anto V. P. 109/5B iz Rijeke,
Zvonimir V. P. 109/5B iz Rijeke,
Stjepan V. P. 109/5B iz Rijeke,
D. V. P. 109/5B iz Rijeke,
Jovica V. P. 109/5B iz Rijeke,
Anđelko V. P. 109/5B iz Rijeke,
Danilo Zidarić, V. P. 3430 iz Šibenika,
Školnik Vjekoslav, V. P. 5830/7 iz Tuzle

Nestrokovno delo, je nekoristno

SKLEPI 1. SEJE KOMISIJA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE DELOVNE ORGANIZACIJE Z DNE 24. MARCA 1980

- 1. Branka Gašparič - zaposlena na delovnem mestu servirka hrane, si je pri re- zanju poškodovala kazalec leve roke.
- 2. Helena Plečko - zaposlena kot strojna šivilja nogavic se je na poti v službo poškodovala v prometni nezgodi.
- 3. Jožica Repolusk - strojna šivilja v oddelku Vezanine je pri izhodu iz podjetja padla in se poškodovala.
- 4. Irena Polak - strojna šivilja v oddelku Vezanine je pri delu z bodla v kazalec desne roke.

SKLEPI 1. SEJE KOMISIJE ZA NOTRANJO ARBITRAŽO DO, Z DNE 24. MARCA 1980

Št.	Ime	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje
1.	Branka Gašparič	109,6	114,9	106,6	118,2	119,4	120,3	71,5	
2.	Helena Plečko	596,967	115,875						
3.	Jožica Repolusk								
4.	Irena Polak								

INFORMATOR

Naziv	Dejanski lastni stroški	PLAČANJE		Fakturirano in neplačano	Kazalica
		po ključu	po pogodbi		
8100 Vodstvo	3.244.329	3.244.329			
8101 Posebna finančna služba	427.945	427.945			
8110 Planski oddelek	974.761	974.761			
8111 Računovodstvo	822.418	822.418			
8112 Časopis	1.972.722		2.069.294		+ 96.572
8120 Vodstvo razvoja	696.535	696.535			
8121 Biro za programiranje	284.489	284.489			
8122 Razvoj elektronike	452.485				
8123 Razvoj hidravlike	734.825				
8124 Industrijsko oblikovanje	509.487				
8125 Biro za teh. razvoj in izračun	1.664.052				
8126 Razvoj drobnih elektroopreme	369.750				
8130 Vodstvo sektorja za trženje	530.983	530.983			
8131 ZT	6.319.641				
8132 EP	2.049.123	372.000			
8134 Raziskava trga	970.064	241.135			
8131 Tržni inženiring	1.164.411				
SKUPAJ	299.434	354.553	118,4	4.867	
DEJA	257.757	306.998	119,1	10.832	14
po stopnji, ki so ni	57.051	69.224	121,3	627	
	995	1.274	128,0		

ZAL MI JE, DA VAS BOM IZGUBIL. BELIČ. BILI STE MI KOT SIN: LEN, NESRAMEN IN NEHVALEŽEN!

SKLEPI 2. SEJE DELAVSKEGA SVETA TOZD ELEKTROKOVINA, Z DNE 21. MARCA 1980

Št.	Ime	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje
1.	Branka Gašparič	109,6	114,9	106,6	118,2	119,4	120,3	71,5	
2.	Helena Plečko	596,967	115,875						
3.	Jožica Repolusk								
4.	Irena Polak								

SKLEPI 30. SEJE DELAVSKEGA SVETA DELOVNE ORGANIZACIJE Z DNE 14. MARCA 1980

Št.	Ime	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje	Štetje
1.	Branka Gašparič	109,6	114,9	106,6	118,2	119,4	120,3	71,5	
2.	Helena Plečko	596,967	115,875						
3.	Jožica Repolusk								
4.	Irena Polak								

GLASILO

konstruktorja

ELEKTROKOVINA

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI DO ELEKTROKOVINA TOVARNE ELEKTROKOVINSKIH IZDELKOV n. sol. o. MARIBOR

za letni dopust
na poslovna sred.
amene SSP
i sklad
i sklad
trebe
nih sredstev
na poslovna sred.
na osnovna sred.
upolenih na
ih ur
l.konac meseca
h kreditov za